

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

KARS BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11
8. EKLER	47

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	6

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Yol Yapımı Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Giderleştirilmesi
2. Tahakkuk Eden Alacak Kayıtları ile Mali Tablodaki Alacak Kayıtları Arasında Uyumsuzluk Bulunması
3. Kişilerden Alacaklar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması
4. Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçeği Yansıtması
5. Enflasyon Düzeltmesi İşlemleri Sonrasında Oluşan Farkların Dönem Sonunda Mali Tablolara Doğru Aktarılmaması
6. Amortisman Ayrılmayan ve Kayıtlı Değerlerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıklar Bulunması
7. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında Kayıtlı Olan Tutarlardan Geçici Kabulü Yapılanların İlgili Varlık Hesaplarına Aktarılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi
2. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Olmadan Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Bulunması ve Kapatma Müeyyidesinin Uygulanmaması
3. Diğer Yetkili İdareler Tarafından Ruhsat Verilen Meslek Gruplarının Çevre Temizlik Vergisi ve Emlak Vergisi Mükellefiyet İşlemlerinin Etkin Şekilde Yürütülmemesi
4. Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının Alınmaması
5. Taksi, Toplu Taşıma ve Servis Araçlarına Ait Plakaların İdare Tarafından İhale Edilmeksizin Süresiz Olarak Verilmesi
6. Taksi Duraklarının İhale Yapılmadan Kullanılması

7. Haczedilemez Malların Üzerinde Haciz Bulunmasına Rağmen Haczin Kaldırılması İçin Hukuki İşlemlerin Başlatılmaması
8. Taşınır İşlemlerinin Mevzuata Uygun Olarak Yapılmaması
9. Kamu İdaresi Mülkiyetinde Bulunan Araçların Takip, Tescil ve Muhafaza İşlemlerinin Yerine Getirilmemesi
10. Taşınmaz Kayıtlarında Mevzuata Uygun İşlem Tesis Edilmemesi
11. Taşınmazların Ecrimisil Karşılığında Kullandırılması
12. Akaryakıt Alım ve Tüketimi ile İlgili Sürecin Sağlıklı İşletilmemesi
13. İhtiyacın Tek Bir Tüzel Kişiden Temin Edilmesini Gerektiren Şartlar Sağlanmadan Doğrudan Temin Suretiyle Hizmet Alımı Yapılması
14. Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
15. İdarenin Yasal Döküm Sahasının Bulunmaması
16. Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde Mevzuata Aykırı Hükümler Bulunması
17. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Mahalli idareler" başlıklı 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Kars Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da İdarenin görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçesi ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde ise belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik

ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediyenin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Kars Belediyesinin karar organı olan Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 26 üyeden oluşmaktadır.

Belediyenin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 3 adet birim belirlenmiştir. Bunlar Özel Kalem Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü ve İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğüdür.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre ihdas edilen üç adet başkan yardımcısı kadrosunda bir başkan yardımcısı ve meclis üyeleri arasından görevlendirilen iki başkan yardımcısı bulunmaktadır.

Belediyenin 19 adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdasEdilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	540	98
Sözleşmeli personel	-	-
Kadrolu İşçi	260	46
Geçici İşçi	-	-
Toplam	800	144
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		680

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçe Türleri ve Kapsamı" başlıklı 12'nci maddesine göre genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri 27.05.2016 tarihli ve 29724 sayılı

Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Kars Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Belediyenin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod	Giderin Türü	Geçen Yıllan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Bütçe (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	83.400.000,00	0,00	66.519.971,61	149.919.971,61	149.837.948,32	82.023,29	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kuramlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	8.501.000,00	0,00	13.154.429,79	21.655.429,79	21.655.429,79	0,00	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım	30.664.538,54	426.042.000,00	215.583.976,56	15.352.240,10	687.642.755,20	597.328.757,75	62.016.765,13	28.297.232,32
04	Faiz Giderleri	0,00	15.000.000,00	0,00	-3.604.619,70	11.395.380,30	11.395.380,30	0,00	0,00
05	Cari Transferler	0,00	4.000.000,00	0,00	3.019.015,66	7.019.015,66	7.019.015,66	0,00	0,00
06	Sermaye Giderleri	7.518.065,94	76.906.000,00	0,00	-61.528.358,71	22.895.707,23	9.793.570,23	1.945.786,63	11.156.350,37
07	Sermaye Transferleri	0,00	1.000.000,00	0,00	2.587.321,25	3.587.321,25	3.534.321,25	53.000,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	35.500.000,00	0,00	-35.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam		38.182.604,48	650.349.000,00	215.583.976,56	0,00	904.115.581,04	800.564.423,30	64.097.575,05	39.453.582,69

Belediyenin 2024 mali yılı bütçesi 650.349.000,00 Türk Lirası (TL) ödenek ve 215.583.976,56 TL ek ödenek öngörülmüş olup; 2023 yılından 38.182.604,48 TL devreden ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 904.115.581,04 TL olmuştur. 2024 yılında 64.097.575,05 TL tutarında ödenek iptal edilmiştir. Yıl içinde 800.564.423,30 TL bütçe gideri yapılmıştır. 2025 yılına 39.453.582,69 TL ödenek devri olmuştur.

Belediyede 2023 yılından devreden ödenek tutarı 38.182.604,48 TL'dir. Ertesi yıla devreden 39.453.582,69 TL ödenek bulunmaktadır. 2023 yılından 2024 yılına devreden

ödeneğin 30.664.538,54 TL'si ile 2024 yılından 2025 yılına devreden ödeneğin 28.297.232,32 TL'si işin bitiş tarihinden kaynaklı olarak hak ediş faturası bir sonraki yıla kalan içme suyu arıtma tesisi için yapılan mal alımından 2023 yılından 2024 yılına devreden ödeneğin 7.518.065,94 TL'si ise ile 2024 yılından 2025 yılına devreden ödeneğin 11.156.350,37 TL'si yıllara sari yapım işlerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (Başlangıç + Ek Bütçe) (TL) (*)	Tahsilat Tutarı (TL) (**)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	77.800.000,00	62.289.189,63	155.991,80	62.133.197,83	79,86
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	39.325.000,00	28.359.100,31	1.113.014,47	27.246.085,84	69,28
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	58.000,00	7.238,29	0,00	7.238,29	12,48
05- Diğer Gelirler	738.748.976,56	731.652.287,98	1.084.565,60	730.567.722,38	98,89
06- Sermaye Gelirleri	10.001.000,00	5.632.778,52	0,00	5.632.778,52	56,32
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	865.932.976,56	827.940.594,73	2.353.571,87	825.587.022,86	95,34

(*) Bütçe başlangıç gelir tahmini 650.349.000,00 TL olup yıl içinde 215.583.976,56 TL gelir karşılığı ek ödenek alınmış ve bütçe gelir tahmini 865.932.976,56 TL'ye çıkarılmıştır. 215.583.976,56 TL İller Bankası Belediye Payı ile bütçe dengliği sağlanmıştır.

(**) Ek ödenek için karşılık gösterilen gelir tutarı dâhil edilmiş haliyle, Belediyenin "Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetveli"ne göre hazırlanmıştır.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Ödenek Toplamı (TL) (*)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	149.919.971,61	149.837.948,32	99,95
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	21.655.429,79	21.655.429,79	100
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	687.642.755,20	597.328.757,75	86,87
04- Faiz Gideri	11.395.380,30	11.395.380,30	100
05- Cari Transferler	7.019.015,66	7.019.015,66	100
06- Sermaye Giderleri	22.895.707,23	9.793.570,23	42,77
07- Sermaye Transferleri	3.587.321,25	3.534.321,25	98,52
08- Borç Verme	0,00	0,00	-
09- Yedek Ödenekler	0,00	0,00	-
Toplam	904.115.581,04	800.564.423,30	88,55

(*) 38.182.604,48 TL devrolunan ödenek, 650.349.000,00 TL başlangıç ödeneği ve 215.583.976,56 TL ek ödenek öngörülmüş olup 2024 yılı ödenek toplamı 904.115.581,04 TL olmuştur.

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %88,55 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, cari transferler ve faiz giderleri (%100) beklenen seviyede; personel giderleri (%99,95), sermaye transferleri (%98,52), mal ve hizmet alım giderleri (%86,87) ve sermaye giderleri (%42,77) beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL)	2023 Yılı (TL)	2024 Yılı (TL)	2023-2022	2024-2023
	(A)	(B)	(C)	Değişim Oranı (D)=(B-A)/A]	Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	19.631.582,26	35.588.569,67	62.289.189,63	81,28	75,03
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	14.864.748,68	23.590.439,75	28.359.100,31	58,70	20,21
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	6.600.000,00	2.986.000,00	7.238,29	-54,76	-99,76
Diğer Gelirler	211.646.956,25	391.795.164,34	731.652.287,98	85,12	86,74
Sermaye Gelirleri	540.990,28	3.392.701,16	5.632.778,52	527,13	66,03
Alacaklardan Tahsilat	-	-	-	-	-
Toplam	253.284.277,47	457.352.874,92	827.940.594,73	80,57	81,03
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	337.940,59	1.725.498,30	2.353.571,87	410,59	36,40
Net Toplam	252.946.336,88	455.627.376,62	825.587.022,86	80,13	81,20

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 369.959.646,24 TL (%81,20) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 26.700.619,96 TL (%75,03), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 4.768.660,56 TL (% 20,21), diğer gelirlerde 339.857.123,64 TL (%86,74), sermaye gelirlerinde 2.240.077,36 TL (%66,03) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Sermaye gelirlerinde meydana gelen artış satışı yapılan arsaların metrekare fiyatlarının yükselmesi sebebiyle daha yüksek bedel ile satılmasından, diğer gelirlerde meydana gelen artış merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylardaki artıştan ve vergi gelirlerinde meydana gelen artış ise vergi borçlarının yapılandırılması, yeniden değerlendirme oranındaki artış ve tahakkuk etmiş olan borçların tahsiline yönelik yapılan çalışmalardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL)	2023 Yılı (TL)	2024 Yılı (TL)	2023-2022	2024-2023
	(A)	(B)	(C)	Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	32.622.936,86	65.458.225,79	149.837.948,32	100,65	128,91
SGK Devlet Primi Giderleri	4.592.768,29	8.946.663,98	21.655.429,79	94,80	142,05
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	162.489.515,23	328.677.330,56	597.328.757,75	102,28	81,74
Faiz Giderleri	994.314,12	9.513.779,45	11.395.380,30	856,82	19,78
Cari Transferler	2.468.059,56	3.468.324,54	7.019.015,66	40,53	102,37

Sermaye Giderleri	49.110.007,83	41.748.317,72	9.793.570,23	-14,99	-76,54
Sermaye Transferleri	1.183.466,78	705.492,40	3.534.321,25	-40,39	400,97
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	-	-
Yedek Ödenekler	0,00	0,00	0,00	-	-
Toplam	253.461.068,67	458.518.134,44	800.564.423,30	80,90	74,60

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 342.046.288,86 TL (%74,60) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 84.379.722,53 TL (%128,91), sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin 12.708.765,81 TL (%142,05), mal ve hizmet alım giderlerinin 268.651.427,19 TL (%81,74), cari transferlerin 3.550.691,12 TL (%102,37) sermaye transferlerinde de 2.828.828,85 TL (%400,97) artış olduğu ve buna karşın sermaye giderlerinin 31.954.747,49 TL (%76,54) azaldığı görülmektedir. Mal ve hizmet alım giderlerinde meydana gelen artış satın alınan mal ve hizmet maliyetlerindeki yükselişten, cari transferlerde meydana gelen artış maliyet artışı ile kamu kurumlarına ödenen paylardaki artıştan kaynaklanmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 818.449.217,98 TL, Faaliyet Geliri 847.135.038,43 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 28.685.820,45 TL olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	BELTAŞ	60.878.430,37 TL	60.878.430,37 TL	%100
2	KARS BEL	10.389.640,00 TL	10.389.640,00 TL	%100
3	KARBİOTEK	38.935.037,10 TL	38.935.037,10 TL	%100
4	DOĞUGAZ	666.680,00 TL	33.334,00 TL	%5

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Kars Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Çerçeve Hesap Planının Genel Yapısı" başlıklı 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Mali Tabloların Hazırlanması" başlıklı 484 ve "Mizan Cetveli ve Düzenlenecek Mali Tablolar ile Diğer Mali Tablolar" başlıklı 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

- 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın "Verilecek Defter, Mali Tablo, Belge ve Bilgilerin Çeşitleri" başlıklı 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

-Birleştirilmiş veriler defteri,

-Geçici ve kesin mizan,

-Bilanço,

-Faaliyet sonuçları tablosu,

-İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın "Diğer Belgelerin Verilme Yeri, Süresi ve Usulleri" başlıklı 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi

kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim

prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları belirlenmemiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları ile ilgili eğitimler yapılmaması nedeniyle yeterli değildir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir. Ayrıca kurum personeli için hizmet içi eğitim planlaması yapılmamıştır. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumlular belirlenmemiş, ön mali kontrol sistemi kurulmamıştır.

Risk Değerlendirme Standartları

Kurum stratejik planı zamanında yayımlanmış ancak içerik açısından mevzuata uygun değildir. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. Kurum bütçesi performans hedefleri ve faaliyetleri ile ilişkilendirilmemiştir. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ancak personele duyurulmamıştır. İdarede tarafından yapılan görevlendirmeler farklı kişiler arasında dağıtılmamış olup, "görevler ayrılığı" prensibine aykırı uygulamalar mevcuttur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve

Esaslar'a uygun olarak kurulmamıştır. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmış. Kamu İç kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur. Faaliyet sonuçları ile değerlendirmeler idare web sitesinde de yayınlanan faaliyet raporunda gösterilmektedir. Kurumda veri kayıt ve depolama sistemi mevcuttur ancak bilgi güvenliği ve yedekleme gereklerini sağlayacak şekilde dizayn edilmemiştir.

İzleme Standartları

İdare birimleri tarafından iç kontrol güvence beyanları imzalanmıştır. İdare birimleri tarafından iç kontrol sistemi İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu 'nun etkin çalışmaması nedeniyle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Kars Belediyesi 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Yol Yapımı Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Giderleştirilmesi

Kamu İdaresi tarafından yol yapımında kullanılmak üzere satın alınan ve 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabı'nda izlenen karayolları ve trafik malzemelerinin kullanıldığında doğrudan giderleştirildiği, bünyesine girdikleri yolların maliyetine eklenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 42'nci maddesine göre kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde yer alan "İç imkânlarla üretilen maddi duran varlıklar" başlıklı 20'nci maddesinde ise kamu idarelerinin bizzat kendi imkânlarıyla ürettikleri maddi duran varlıkların üretimi için yapılan giderlerin işlem tarihindeki maliyet bedeli üzerinden ilgili varlık hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıklar hesap grubunun işleyişine ilişkin 187'nci maddesinde; edinilen maddi duran varlıkların, maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı, maliyet bedeline varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü giderin ilave edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Yönetmeliğin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının niteliğini açıklayan 190'ıncı maddesinde ise; herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin bu hesapta izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresinin 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabı'nda karayolları ve trafik malzemeleri koduna kaydı yapılan yol yapım amacıyla kullanılan 9.052.109,42 TL'lik malzemenin çıkış kaydı yapılırken 630 Giderler Hesabı'na kaydedilerek direkt giderleştirildiği, kurum kaynakları kullanılarak yapımı gerçekleştirilen yolların 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı bünyesinde kayıt altına alınmadığı, bunun sonucu olarak 2024 yılı Bilançosu ve Faaliyet Sonuçları Tablosunda 9.052.109,42 TL tutarında hataya neden olduğu görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, söz konusu muhasebe kayıtlarının Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından yol yapımında kullanılan idare malı malzemelerin bedellerinin giderleştirilmeyip 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı'na eklenmek suretiyle aktifleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Tahakkuk Eden Alacak Kayıtları ile Mali Tablodaki Alacak Kayıtları Arasında Uyumsuzluk Bulunması

Kamu İdaresi tarafından tahakkuk eden alacaklara ilişkin kayıtlar ile kesinleşmiş mali tablodaki alacak kayıtları arasında uyumsuzluk bulunduğu görülmüştür.

Belediyelerin gelir kaynaklarından doğan alacaklarının, gelirin türü, vadesi ve tahsil edilip edilememe gibi unsurlar dikkate alınarak muhasebe sisteminde hangi hesap kodlarında kaydedileceği Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile düzenlenmiştir.

Buna göre kısa vadeli faaliyet alacakları 12 hesap grubu içinde yer alan hesaplarda, uzun vadeli faaliyet alacakları ise 22 hesap grubu içinde yer alan hesaplarda takip edilmektedir. Tahakkuk eden gelirler vadesine göre 120 ve 220 Gelirlerden Alacaklar hesaplarına kaydedilmekte, şayet vadesinde tahsil edilemezse 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı ile 122 ve 222 Gelirlerden Tehirli ve Tecilli Alacaklar Hesaplarına aktararak tahsilat gerçekleşene kadar muhasebe sistemi içinde takip edilmektedir.

Kurumların her türlü varlık ve borçları ile faaliyet sonuçları ise muhasebe sisteminden elde edilen veriler kullanılarak mizan, kesin mizan, bilanço ve faaliyet sonuçları tablosu gibi mali tablolar ile izlenebilmektedir. Dolayısıyla mali tablolar ile bu mali tabloları üretmek için kullanılan veri tabanları arasında niteliksel ve niceliksel bir uyum bulunması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından tahakkuk edip vadesi gelen ve henüz tahsili gerçekleşmemiş takipli ve takipsiz alacakların bulunduğu alacaklara ilişkin kayıtlar ile kesin mizanda görünen ve dolayısıyla bilanço'ya yansıyan alacaklara ilişkin tutarların birbirleriyle uyumlu olmadığı görülmüştür. Gelir servisinden alınan kayıtlara göre 2024 yılı sonu itibarıyla tahakkuk etmiş ancak henüz tahsili gerçekleşmemiş alacakların toplam bakiyesi 59.966.969,76 TL iken 121,122,127 nolu hesapların toplamının kesin mizanda ve dolayısıyla bilançoda 64.693.907,55 TL olduğu görülmüş olup ikisi arasında 4.726.937,79 TL tutarında bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu tutarlar arasındaki farklılıkların giderilmesine dönük çalışma başlatılması, İdarenin alacaklarının net bir şekilde tespit ve sağlıklı olarak takip edilmesi ve mali tabloları

da gerçek tutarlar üzerinden aktarılmasının ve böylece mali tabloların doğru ve güvenilir veri sunmasının sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Kamu İdaresi cevabında ilgili tutarlar arasındaki farklılıkların sistemsal bir hata sonucu mükerrer tahakkuk yapılmasından kaynaklandığı ve bu farkın giderilmesine yönelik çalışmaların başlatıldığı belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından gerçek alacak niteliğinde olan kayıtların tespit edilerek gelir tahakkuk kayıtlarındaki tutarları ile muhasebe kayıtlarındaki tutarlarının birbiri ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Kişilerden Alacaklar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtmaması

Kamu İdaresi tarafından 140 Kişilerden Alacaklar Hesabı'nda izlenmesi gereken personel borcunun bu hesapta izlenmediği ve avans ve kredilere ilişkin muhasebe kayıtlarında hatalar olduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 140 Kişilerden Alacaklar Hesabı ile ilgili "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 111'inci maddesinde; bütçe giderleri hesabına borç kaydı suretiyle ödenerek gerek yılı içinde, gerek yılı geçtikten sonra belgeler ve kayıtlar üzerinde yapılan incelemeler sonunda, fazla ve yersiz ödendiğinin anlaşılması üzerine Sayıştay ve mahkeme ilamları ile borç hükmolunan tutarlar ile denetim elemanlarının yaptıkları inceleme ve denetimler sonucunda düzenledikleri raporlarca tespit olunan tutarların bu hesaba borç kaydedileceği hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin 165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler ile ilgili "Hesabın Niteliği" başlıklı 136'ncı maddesinde, bu hesabın bütçedeki ödeneğine dayanılarak verilen avans ve kredilerden mahsup dönemine aktarılan tutarlarının izlenmesi için kullanılacağı; "Hesaba İlişkin İşlemler" başlıklı 137'nci maddesinde ise Mahsup dönemine aktarılan iş avans ve kredilerinin mali yıl içerisinde iş avans ve kredileri hesabına borç kaydedilerek verilen avans veya açılan kredilerden, harcandığı halde belgeleri muhasebe birimine verilemeyenlerin dairesinin bildirmesi üzerine veya belgeleri verildiği halde mali yılsonuna kadar incelenememesi nedeniyle mahsubu yapılamayan avans ve kredi tutarları saklı tutulan aynı miktardaki ödenekleri ile birlikte mahsup dönemine aktarılacağı, mahsup dönemine aktarılan avans ve kredilere ilişkin harcama belgeleri, mahsup dönemi içinde verildiğinde geçen yıl bütçe mahsupları hesabına borç kaydı yapılarak mahsup işlemi yapılacağı ve saklı tutulan ödenekler kapatılacağı, mahsuba ilişkin harcama belgelerinin, avans veya

kredinin verildiği veya açıldığı tarih ile en geç ait olduğu bütçe yılının son günü arasındaki bir tarihi taşıması gerektiği, mahsup dönemi sonuna kadar nakden veya mahsuben kapatılmayan avans tutarları ilgili mutemet adına kişilerden alacaklar hesabına alınarak avans hesabının kapatılacağı ve buna ait ödeneğin tenkis edileceği hükümlerine yer verilmiştir.

Yapılan incelemede, 160 İş Avans ve Krediler Hesabı'nda izlenen ancak süresinde kapatılmayan 350.602,69 TL tutarındaki avansın 165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı yerine 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına aktarıldığı, ayrıca aslı ve faizi ile toplam 2.057.828,96 TL tutarındaki personelden olan alacağın ise 140 Kişilerden Alacaklar Hesabı'nda izlenmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu husus nedeniyle mali tablo gerçek durumu yansıtmamaktadır.

Kamu İdaresi cevabında, bundan sonraki süreçte yapılacak olan muhasebe kayıtlarının Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından muhasebe iş ve işlemlerinin mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçeği Yansıtmaması

Kamu İdaresinin sermayesine ortak olduğu şirketlerin bilançosunda yer alan sermaye tutarları toplamı ile idare bilançosunda yer alan 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki tutarın örtüşmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabını açıklayan 181'inci maddesinde, bu hesabın mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar ile bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 182'nci maddesinde, mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştiraklerin gerçeğe uygun değeri ile bu hesaba kaydedileceği ve sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların, mal ve hizmet üreten ilgili kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılıklı olarak yer alan tutarlara eşit olması gerektiği belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 184'üncü maddesinde, 247 Sermaye Taahhütleri Hesabının mahalli idarelerin mal ve hizmet üreten kuruluşlarla ilgili sermaye taahhütlerinin izlenmesi için kullanılacağı, 185'inci maddesinde ise, sermaye taahhüt tutarlarının bu hesaba alacak, ilgili malî duran varlık hesabına borç kaydedileceği, ayrıca yerine getirilen sermaye taahhüt tutarlarının bir taraftan bu hesaba borç, taahhüdün yerine getirilme şekline göre ilgili hesaplara alacak kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede sermayesine ortak olduğu şirketlerin mali tablolarından alınan veriler ışığında İdarenin ortaklık oranına göre şirket sermayeleri toplamı 110.236.441,47 TL ,idare mali tablolarında 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının borç bakiyesinin toplamı 110.255.668,84 TL ve şirketlerin ödenmemiş sermayeleri toplamı 3.950.000,00 TL, idare mali tablolarında taahhüt edip ödemediği ortaklık payını gösteren 247 Sermaye Taahhütleri Hesabının alacak bakiyesi ise 4.950.000,00 TL olduğu görülmüş olup idarenin ortak olduğu şirketlerin kayıtları ile idare kayıtlarının örtüşmediği tespit edilmiştir.

İdarenin sermayesine ortak olduğu şirketlerin mali tablolarındaki İdarenin ortaklığını ifade eden özkaynak hesaplarındaki toplam tutar ile idarenin bilançosundaki Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'nda yer alan tutar arasındaki farklılık, mali tabloların gerçeği yansıtmamasına yol açarak idarenin şirketi üzerindeki sermaye payının takibini zorlaştırmaktadır.

Kamu İdaresi cevabında Kars Bel Şirketi'ne ait sermayenin Ticaret Sicil Gazetesinde sehven hatalı yayımlanmasından dolayı mali tablolarda uyumsuzluğa sebep olan tutara ilişkin gerekli düzeltme işlemi yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu idaresi tarafından hatanın düzeltilmesi yönünde çalışma yapılması gerekmektedir.

BULGU 5: Enflasyon Düzeltmesi İşlemleri Sonrasında Oluşan Farkların Dönem Sonunda Mali Tablolara Doğru Aktarılmaması

Kamu İdaresi tarafından gerçekleştirilen enflasyon düzeltmesi işlemleri sonrasında Enflasyon Düzeltmesi Hesabında oluşan tutarların dönem sonunda mevzuata uygun olarak mali tablolara aktarılmadığı görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait 31.12.2023 tarihli mali tabloların enflasyon etkilerinden arındırılarak raporlama tarihindeki satın alma gücünü yansıtacak şekilde

sunulmalarını sağlamak üzere enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması, Hazine ve Maliye Bakanlığınca kararlaştırılmış olup buna ilişkin usul ve esaslar Muhasebat Genel Müdürlüğünce 16.12.2023 tarih ve 32401 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 85 sıra no.lu Genel Tebliğ ile belirlenmiştir.

İlgili Genel Tebliğ’in “Enflasyon düzeltilmesi işlemleri” başlıklı 5’inci maddesinin ilk fıkrasında genel yönetim kapsamında bulunan tüm kamu idarelerinin 31.12.2023 tarihli mali tablolarının enflasyon düzeltilmesine tabi tutulacağı, ikinci fıkrasında ise hangi parasal kalemlere ne şekilde enflasyon düzeltilmesi işlemleri yapılacağı açıklanmıştır. İlgili maddenin son fıkrasında ise enflasyon düzeltilmesi sonrasında oluşacak farkların izlenmesi için ihdas edilen yardımcı hesapların Tebliğ’e ekli Ek-3’te yer aldığı belirtilmiştir.

Yine mezkur Tebliğ’in “Enflasyon düzeltilmesine yönelik muhasebe kayıtları” başlıklı 6’ncı maddesinde; Parasal olmayan varlık kalemlerinin enflasyon düzeltilmesi işlemine tabi tutulması sonucunda ortaya çıkan farklar, ilgili hesaba borç ve 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedileceği, birikmiş amortisman tutarlarında yapılan düzeltme sonucu ortaya çıkan farkların, 257 Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabına alacak, 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç kaydedileceği, dönem sonu işlemleri kapsamında 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabının kalanının 690 Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen açıklamalardan anlaşılabacağı üzere, enflasyon düzeltilmesine tabi tutulacak parasal olmayan kalemlere enflasyon düzeltilmesi işlemleri yapılacak ve ortaya çıkan farklar ilgili hesaplara yardımcı hesaplar kullanılarak alınacak ve ilgisine göre karşılığında 698 Enflasyon Düzeltme Hesabı borç ya da alacak çalıştırılacaktır. Dönem sonunda ise 698 Enflasyon Düzeltme Hesabı kalanının 690 Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, enflasyon düzeltilmesi sonrasında oluşan farkların izlendiği 698 Enflasyon Düzeltme Hesabının borç kalanı (133.938.699,34 TL) ile alacak kalanının (250.101.856,07 TL), 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı ve 580- Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılarak dönem sonu kapanış işlemi gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu nedenle 698 no’lu hesabın alacak bakiyesi olan 116.163.156,73 TL, faaliyet sonuçları tablosunda yer almayarak faaliyet sonuçlarının noksan görünmesine sebep olmuştur.

Kamu İdaresi cevabında yeni bir uygulama olduğu için sehven hata yapıldığını bundan sonraki süreçte gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından enflasyon düzeltmesi hesabının dönem sonu işlemlerinin mevzuat ve hesap planlarına uygun şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Amortisman Ayrılmayan ve Kayıtlı Değerlerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıklar Bulunması

Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunda yer alan kayıtlı varlıklardan; amortisman ayrılmayanlar ve kayıtlı değerlerinden daha fazla amortisman ayrılanların olduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu ile ilgili "Hesap Grubuna İlişkin İşlemler" başlıklı 187'nci maddesinin (ç) bendinde, amortisman tabi varlıkların neler olduğu, bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranlarına ilişkin esas ve usullerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği, ayrılan amortismanların nasıl muhasebeleştirileceği ve varlıkların amortisman hesaplanmasına esas alınacak değerinin nasıl tespit edileceği ile ilgili hususlar hüküm altına alınmıştır.

Bahsedilen Yönetmelik'in 202 ve 203'üncü maddelerinde; 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nın maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesi için kullanılacağı, ayrılan amortisman tutarların ise bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabı'na borç kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan 04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin 47 Sıra Numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde maddi duran varlıklar için ayrılacak amortisman süreleri ve oranları belirlenmiştir.

Belirtilen Genel Tebliğ'in "Amortisman ve Tükenme Payına Tabi Tutulan Varlıkların Değeri" başlıklı 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olduğu, maliyet bedelinin ise bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamından oluştuğu açıklanmıştır. Ancak, enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş olan varlıklar için amortisman ve tükenme payı hesaplamasına esas alınacak değer, enflasyon düzeltmesi sonucu ortaya çıkan değerdir.

Yapılan incelemede, mali tablodaki değeri toplam 912.397.201,38 TL olan amortismanına tabi iktisadi kıymet için amortisman ayrılmadığı ayrıca mali tablolarda yer almayan maddi duran varlıklar için ayrılmaması gerekirken toplam 354.527.157,33 TL amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla kamu idaresinin faaliyet sonuçları tablosu gerçek durumu yansıtmamaktadır.

Kamu İdaresi cevabında mevzuatta belirtilen amortismanına tabi varlıkların mahiyetine ve uygulanacak amortisman sürelerine göre amortisman ayrılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından ayrılan amortismanların mali tablolarda sağlıklı bir şekilde izlenmesini teminen amortisman işlemlerinin mevzuata uygun gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında Kayıtlı Olan Tutarlardan Geçici Kabulü Yapılanların İlgili Varlık Hesaplarına Aktarılmaması

Kamu İdaresi tarafından Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda kayıtlı olan yatırımlardan tamamlananların ilgili duran varlık hesaplarına aktarılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesabın Niteliği" başlıklı 204'üncü maddesinde, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nın, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılacağı hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Hesabın İşleyişi" başlıklı 205'inci maddesinin (b) bendinde; tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedileceği ifade edilerek, bu hesabın yapımı süren yatırımlar için yapılan giderleri izlemek maksadıyla kullanılacağına açıklık getirilmiş, tamamlanan yatırımlardan bu hesapta izlenenlerin de bu hesaba alacak kaydedilmek suretiyle hesaptan çıkarılma yöntemi ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda yer alan 245.953.663,95 TL tutarındaki yapım işlerinin geçici kabulünün yapıldığı halde ilgili varlık hesaplarına aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Mevzuatta belirtilen aktarma işlemlerinin yapılmaması, Kamu İdaresinin halen yürütmekte olduğu yatırımların gerçek değerinin mali tablolarda olduğundan fazla görünmesine yol açtığı gibi bu yatırımların tamamlanması ile aktarılacağı ilgili varlık hesaplarının da olduğundan daha az görünmesine neden olmaktadır.

Kamu İdaresi cevabında bulgu konusu husus ile ilgili olarak gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda kayıtlı olan yatırımlardan tamamlananların ilgili duran varlık hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

Kamu İdaresi tarafından 320 Bütçe Emanetleri Hesabı'nda izlenen tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre alacaklılara ödenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Ödenemeyen Giderler ve Bütçeleştirilmiş Borçlar" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; Kamu İdarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderlerin, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödeneceği ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verileceği hükmüne yer verilmiştir. Aynı Kanunun "Muhasebe Hizmeti ve Muhasebe Yetkilisinin Yetki ve Sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinin altıncı fıkrasında ise muhasebe yetkililerinin, 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumlu olacağı hükmüne yer verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 320 Bütçe Emanetleri Hesabı'nın niteliği ve hesaba ilişkin işlemlerin düzenlendiği 248 ve 249'uncu maddelerinde, hesabın mali

yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılacağı ve bütçe emanetlerine alınan tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödeneceği hükümlerine yer verilmiştir.

Yapılan incelemede, 320 Bütçe Emanetleri Hesabı'nda yer alan (N-4 Yılına Ait Borçlar)'ın 52.135.564,30 TL, (N-3 Yılına Ait Borçlar)'ın 3.333.297,04 TL, (N-2 Yılına Ait Borçlar)'ın 199.762,37 TL, (N-1 Yılına Ait Borçlar)'ın 38.045.085,27 TL, (Cari Yıla Ait Borçlar)'ın ise 176.655.840,18 TL bakiye verdiği görülmüştür. (N-4), (N-3), (N-2) ve (N-1) yıllarına ait emanetler bulunurken 5018 sayılı Kanun'un 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirlenen öncelikler arasında bulunmamasına rağmen 2024 yılı içerisinde cari yıla (N) ait emanetlere ilişkin ödemeler yapılarak bütçe emanetlerine alınan tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmediği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, bundan sonraki süreçte bulgu konusu hususa ilişkin işlemlerin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi için azami gayretin gösterileceği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması sebebiyle 320 Bütçe Emanetleri Hesabı'na kaydedilen tutarlara ilişkin ödemelerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Olmadan Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Bulunması ve Kapatma Müeyyidesinin Uygulanmaması

Kamu İdaresi tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösteren işyerlerinin bulunduğu ve bu işyerleriyle ilgili herhangi bir kapatma müeyyidesinin uygulanmadığı görülmüştür.

10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in, "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesi 1'inci fıkrasında; yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmayacağı ve çalıştırılmayacağı, işyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemlerin bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmayacağı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı hükmü yer almaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde; bu Yönetmelikte geçen deyimlerden yetkili idarenin, Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi ve organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini ifade ettiği belirtilmiştir.

Yönetmelik'in yukarıda yer verilen hükümlerinde, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan faaliyet gösterilemeyeceği açık bir şekilde ifade edilmiştir.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'un 3'üncü maddesinde de; işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili merciin, belediye hudutları ve mücavir alan içinde kalan işyerleri ve işletmeler için belediyeler olduğuna hükmedilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesi birinci fıkrasının (c) bendinde; "Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek" (1) bendinde ise "Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek" şeklinde yer alan hükümlerden de; gayrisihhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetimi yetkisinin, belediyelerinin görev ve sorumluluğunda bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Vergi Dairesi Müdürlüğünden alınan aktif olarak faaliyette bulunan iş yerleri listesi ile Belediye tarafından iş yeri açma ve çalışma ruhsatı verilmiş olan iş yerlerinin listesi karşılaştırılmış olup Belediye sınırları içerisinde aktif olarak faaliyette bulunmasına rağmen iş yeri açma ve çalışma ruhsatı olmayan iş yerlerinin olduğu ve bu iş yerlerine kapatma müeyyidesinin uygulanmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, Yönetmelik hükümleri doğrultusunda çalışmaların yapılmakta olduğu ifade edilmiştir. Ancak yapılan çalışmalara ilişkin herhangi bir belge sunulmamıştır.

Kamu İdaresi tarafından faaliyette bulunan işyerlerinin tespit edilmesi ve gerekli müeyyidelerin uygulanması gerekmektedir.

BULGU 3: Diğer Yetkili İdareler Tarafından Ruhsat Verilen Meslek Gruplarının Çevre Temizlik Vergisi ve Emlak Vergisi Mükellefiyet İşlemlerinin Etkin Şekilde Yürütülmemesi

Kamu İdaresi tarafından ruhsat verilmeyen diş hekimi, doktor, mali müşavir, avukat, noter ve eczacı gibi meslek gruplarının işyeri olarak kullanıldığı meskenlerde çevre temizlik vergisi ve emlak vergisi mükellefiyetinin etkin vergilemeyi sağlayacak şekilde tesis ettirilmediği görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesinde; bina vergisinin oranının meskenlerde binde bir, diğer binalarda ise binde iki olduğu, 33'üncü maddesinde ise binanın kullanım tarzının tamamen değiştirilmesinin veya bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline dönüştürülmesinin vergi değerini tadil eden sebepler arasında olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un 23'üncü maddesi uyarınca ise konutun ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının iş yeri haline dönüştürülmesi halinde yeni duruma göre emlak vergisi bildirim vermesi ve meskenin iş yeri olarak kullanılmaya başlandığı tarihi izleyen bütçe yılından itibaren iş yerlerine ait oran üzerinden vergilendirilmesi gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 44'üncü maddesinde çevre temizlik vergisine ilişkin düzenlemeler yapılmış olup, büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin su ve kanalizasyon idareleri tarafından, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait verginin ise ilgili belediyelerce tahsil edileceği ifade edilmiştir. Bununla beraber aynı maddede çevre temizlik vergisinin hesaplanmasında; işyerleri ve diğer şekillerde kullanılan binalar için Kanun'da belirlenen tarifenin her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılarak kullanılacağı, meskenler için ise su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına her yıl belirlenen tutarların kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresi tarafından ruhsat verilmeyen diş hekimi, doktor, mali müşavir, avukat, noter ve eczacı gibi meslek gruplarına ait 277 adet iş yeri olduğu, söz konusu iş yerlerinin çevre temizlik vergisi mükellefiyetinin bulunmadığı, bu iş yerlerinden sadece 32 adet iş yerine mesken üzerinden emlak vergisi mükellefiyetinin tesis ettirildiği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, mevzuat hükümleri çerçevesinde konuyla ilgili çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından vergi mükellefiyetinin mevzuat hükümleri doğrultusunda uygulanmasını ve etkin vergilendirmeyi sağlamak için bunu sağlayacak kontrol mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir.

BULGU 4: Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının Alınmaması

Su tesislerinden faydalanan ve su dağıtımının yapıldığı saha dâhilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden alınması gereken Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının alınmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payı” başlıklı 88’inci maddesinde; Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce beldede yeni içme suyu şebeke tesisleri ya da mevcut şebeke tesislerinin tevsii ve ıslahının yapılması halinde, dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden su tesisleri harcamalarına katılma payı alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanun’un 90’inci maddesinde, su tesisleri harcamalarına katılma paylarının hizmetten faydalanma şekillerine göre ilgili gayrimenkul sahipleri arasında ve 89’uncu maddeye göre hesaplanan katılma payları toplamının ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirileceği belirtilmiştir.

Kanun’un 91’inci maddesinde harcamalara katılma paylarının tahakkukunun, işler hangi ihale usulü ile yapılmış olursa olsun, hizmetin tamamlanarak halkın istifadesine sunulmasından sonra yapılacağı, yazılı tebliğ ile verilecek süre içinde ilgililerin harcamalara katılma paylarını peşin ödemeyi kabul etmeleri halinde, bu payların, kabule ilişkin yazılı başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde tahakkuk ettirileceği; 92’nci maddesinde ise yazılı esaslar dairesinde hesaplanan payların, mükelleflerin soyadları, adları, adresleri ve kendilerine isabet eden pay miktarını gösteren ve mahiyetlerine göre mahalle, cadde ve sokak itibarıyla düzenlenecek tahakkuk cetvellerinin bir ay süre ile belediye ilan yerlerine asılması suretiyle ilan olunacağı ve katılma payları tutarlarının mükelleflere ayrıca tebliğ olunacağı belirtilerek payların hesaplanması, tahakkuku ve tahsili usulü açıklanmıştır.

Yapılan incelemede, idare tarafından 2023 ve 2024 yıllarında su tesisinin tevsii ve ıslahı için toplam 8.806.080,00 TL harcama yapılmış olmasına karşılık su dağıtımının yapıldığı saha dâhilindeki gayrimenkullerin sahiplerine su tesisleri harcamalarına katılım payı tahakkukunun yapılmadığı tespit edilmiştir.

Gayrimenkul değerini ve kullanıcılarının yaşam kalitesini artıran bu tür yatırım maliyetlerinin mevzuatta belirtilen yöntemlerle gayrimenkul sahiplerine dağıtılması gerekmekte olup söz konusu harcamalara katılım paylarının alınıp alınmaması idarelerin takdirine bırakılmamıştır. Katılım payları amme alacağı niteliğindeki kamu gelirlerinden olduğundan bu gelirlerin zamanında tahakkuk ettirilmemesi de katılım paylarının zaman aşımına uğraması riskini doğuracaktır.

Kamu İdaresi cevabında mevzuata uygun şekilde gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından su tesisleri harcamalarına katılma paylarının tahakkuk işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Taksi, Toplu Taşıma ve Servis Araçlarına Ait Plakaların İdare Tarafından İhale Edilmeksizin Süresiz Olarak Verilmesi

Kamu İdaresi tarafından taksi, dolmuş, özel halk otobüsü ve servis plakalarının ihale edilmeden ve süre belirtilmeden verildiği görülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "İl ve İlçe Trafik Komisyonları" başlıklı 12'nci maddesinde; trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir.

Bu Kanun'a dayanılarak 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın 5'inci maddesinde; ticari plakaların (taksi, dolmuş, minibüs, servis), muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususların ilan edilerek kapalı teklif usulü ile ihale edileceği belirtilmiştir. Buna göre ticari plakaların muhammen bedeli ve süresi belirtilmek şartıyla İl Trafik Komisyonu tarafından ihale edilmesi gerekir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde; toplu taşıma hakkının, her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, tarifelerini, güzergahlarını belirlemenin belediyenin görev ve yetkisinde olduğu ve belediyenin bu hizmetleri imtiyaz, ruhsat, kiraya verme veya hizmet satın alma yöntemi ile yerine getirebileceği belirtilmiştir.

Mevzuat hükmüne göre belediyeye ait olan bu yetki ve imtiyaz hakkının Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. 5393 sayılı Kanun'un 84'üncü maddesinde; bu Kanun ile belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun uygulanmayacağı ifade edilmiştir. 5393 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 13.07.2005 tarihinden itibaren bu madde ile birlikte belediye sınırları içerisinde İl Trafik Komisyonunun toplu taşıma yetkisi kaldırılmıştır. Bu tarihten sonra alınan İl Trafik Komisyon Kararları yetki yönüyle geçersizdir.

Anayasa Mahkemesinin 07/04/2021 Tarihli ve 2018/20720 Başvuru Numaralı Kararında; ihalesiz olarak verilen yolcu taşıma imtiyazının iptal edilerek söz konusu işin ihale ile verilmesi gerektiği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmadığı, bununla birlikte idarenin iyi yönetim ilkelerine uygun olarak hat sahiplerini karar almadan önce objektif koşullar konusunda bilgilendirerek yeni oluşacak duruma kendilerini hazırlayabilecekleri imkan sunması, gerekirse makul olarak değerlendirilebilecek bir süre öngörülerek bir geçiş dönemi sağlanması, böylelikle yapılacak hukuki müdahale sonrasında bütün külfetin hat sahiplerinin üzerine kalmamasına azami gayret gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda verilen mevzuat ve Anayasa Mahkemesi kararı birlikte değerlendirildiğinde idareye ait olan bahsi geçen hakların ihale yoluyla verilmesi gerektiği açıktır.

Yapılan incelemede, muhtelif tarihlerde, İl/ilçe Trafik Komisyonu kararları ile 359 adet taksi, 42 adet özel halk otobüsü, 93 adet dolmuş ve 152 adet servis plakasının süre belirtilmeden verildiği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında mevzuata uygun şekilde gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından süresi belli olmayan ve kazanılmış hak olarak kabul edilmeyen işlemlerin kamu yararı ve kanunilik ilkeleri gereği iptal edilmesi gerekmekte olup iptal sürecinin ise Anayasa Mahkemesi kararında ifade edildiği üzere hak sahiplerine mağduriyet yaratmayacak öngörülebilir bir süre tanınarak başlatılması gerekmektedir.

BULGU 6: Taksi Duraklarının İhale Yapılmadan Kullandırılması

Kamu İdaresinin tasarrufu altında bulunan yerlerdeki taksi duraklarının ihalesiz olarak kullandırıldığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde belediyelerin kira işlemlerinin 2886 sayılı Kanuna tabi olduğu ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi ile taksi durak yerlerinin tespiti, işletilmesi, işlettilmesi ve kiraya verilmesi yetkisi belediyelere verilmiştir.

Yapılan incelemede belediyenin tasarrufu altında bulunan yerlerdeki 30 adet taksi durağının ihalesiz olarak kullandırıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında mevzuata uygun şekilde gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından tasarrufu altında bulunan taşınmazların 2886 sayılı Kanunda yer alan ihale yöntemleri ile ihale edilerek kiralanması gerekmektedir.

BULGU 7: Haczedilemez Malların Üzerinde Haciz Bulunmasına Rağmen Haczin Kaldırılması İçin Hukuki İşlemlerin Başlatılmaması

Kamu İdaresi tarafından kamu hizmetinde fiilen kullanılan ve haczedilemez nitelikte olan taşınır ve taşınmazların üzerinde haciz bulunduğu görülmüştür.

2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun "Haczi caiz olmayan mallar ve haklar" başlıklı 82'nci maddesinin birinci fıkrasında; Devlet malları ile mahsus kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen malların haczolunamayacağı ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde; Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışları ve kamu hizmetinde fiilen kullanılan malları ile tahsil edilen vergi, resim ve harçların gelirlerinin haczedilemeyeceği, icra dairesince haczi kararı alınmadan önce belediyeden borca yetecek kadar haczedebilecek mal gösterilmesinin isteneceği, on gün içerisinde yeterli mal beyan edilememesi durumunda haciz işleminin alacak miktarını aşacak şekilde yapılamayacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, kamu hizmetinde fiilen kullanılan taşınır ve taşınmaz mallar da dahil olmak üzere İdareye ait malların neredeyse tamamı üzerinde haciz bulunduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, bulguda yer alan hususla ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından kamu hizmetinde fiilen kullanılan taşınır ve taşınmazların üzerinde haciz bulunması mevzuata aykırılık teşkil etmekte olup söz konusu mallar üzerinde bulunan haczin kaldırılması için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 8: Taşınır İşlemlerinin Mevzuata Uygun Olarak Yapılmaması

Kamu İdaresine ait taşınırlar için yapılan işlemlerde mevzuata aykırı uygulamaların bulunduğu görülmüştür.

A. Taşınırların Kaydi Durumu ile Fiili Durumu Arasında Farklılıkların Bulunması

Kamu İdaresinin taşınır kayıtlarının fiili durumu yansıtmadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınırların Kaydı" başlıklı 12'nci maddesinin birinci fıkrasında; kamu idarelerince bütün taşınırların ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınması gerektiği; kayıtların ise, harcama birimleri itibarıyla yönetim hesabı verilmesine esas olacak şekilde tutulacağı ve her bir kaydın belgeye dayanması gerektiği belirtilerek, 2'nci fıkrasında önceki yıldan devren gelen taşınırlar ile içinde bulunulan yılda herhangi bir şekilde edinilen veya elden çıkarılan taşınırların; taşınırlardaki kayıp, fire, yıpranma ve benzeri nedenlerle meydana gelen azalmaların; sayım sonucunda ortaya çıkan fazlaların, miktar ve değer olarak kayıtlara alınarak takip edileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Kayıt Zamanı, Kayıt Değeri ve Değer Tespit Komisyonu" başlıklı 13'üncü maddesinde; taşınırların, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; tüketime verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşının ölümü gibi yok olma hallerinde çıkış kaydedileceği ve giriş çıkış kayıtlarının taşınır işlem fişine dayanılarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu hükümler çerçevesinde İdarenin tüm taşınırlarının taşınır sistemine kaydedilmesi gerektiği ve bu kayıtların zamanı ile bedellerine yönelik düzenlemeler ilgili maddelerde detaylı olarak açıklanmıştır.

Yapılan incelemede hem dayanıklı taşınırlar hem de tüketim malzemeleri bakımından müdürlüklerde fiiliyatta olup kayıtlarda yer almayan ve kayıtlarda olup fiiliyatta olmayan taşınırların bulunduğu görülmüştür.

Harcama birimi bazında yapılan incelemede, harcama birimlerinin kullanımında olan bazı taşınırın fiilen mevcut olduğu ve taşınır kayıtlarında da yer aldığı ancak kayıtların kullanımında olan harcama biriminin değil başka bir harcama biriminin kayıtlarında görüldüğü bu nedenle harcama birimi bazında taşınır kayıtlarının sağlıklı ve doğru veri üretmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında fiili ve kaydi durum arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi için gerekli çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından kamu kaynaklarının hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ile faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi ilkeleri doğrultusunda mevzuata göre fiili ve kaydi durum arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi gerekmektedir.

B. Ortak Alan Kullanım Sorumlusunun Belirlenmemesi ve Dayanıklı Taşınır Listesinin Düzenlenmemesi

Kamu İdaresi tarafından büro, oda, atölye gibi ortak kullanım alanlarında yer alan taşınırın kontrolünün ve takibinin sağlanması amacıyla belirlenmesi gereken ortak alan sorumlusu ile söz konusu alanlarda yer alan taşınırın kaydedilmesi gereken dayanıklı taşınır listesinin düzenlenmediği görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Belge ve cetveller" başlıklı 10'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (ç) bendinde; Taşınır Kod Listesinde gösterilen taşınırlardan oda, büro, bölüm, geçit, atölye, garaj, servis, bahçe gibi ortak kullanım alanlarına tahsis edilenler için Dayanıklı Taşınır Listesi düzenleneceği ve bu listenin istek yapan birim yetkilisi veya ortak kullanım sorumlusu tarafından imzalanacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Dayanıklı taşınırın kullanıma verilmesi" başlıklı 23'üncü maddesinde ise; dayanıklı taşınırın, oda, büro, bölüm, geçit, salon, atölye, garaj ve servis gibi ortak kullanım alanlarına Dayanıklı Taşınır Listesinin düzenlenerek verileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, ortak kullanım alanı sorumlularının belirlenmediği ve Yönetmelik'te belirtilen alanlarda yer alan ve personelin özel kullanımında olmayan taşınır için Dayanıklı Taşınır Listesinin düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında ortak kullanım alanı sorumlusunun belirlenmesi ve personelin özel kullanımında olmayan alanlara ait Dayanıklı Taşınır Listesinin düzenlenmesi için gerekli çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından ortak kullanım alanı sorumlusu belirlenerek bu alanlara ait Dayanıklı Taşınırlar Listesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

C. İlk Madde ve Malzemeler Hesabına Kaydedilen Tüketim Malzemelerinin Tüketilmediği Halde Giderleştirilmesi

Kamu İdaresinin 2024 yılı muhasebe kayıtlarında 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabına kaydedilen tüketim malzemelerinin tüketilmediği halde 630 giderler hesabı kullanılarak giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 116'ncı maddesinde 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının işleyişi ve kayıtların nasıl yapılması gerektiği ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Buna göre; satın alınan veya üretilen ilk madde ve malzemeler bir taraftan maliyet bedelleri ile bu hesaba borç, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedilir. Ayrıca tüketilmek amacıyla kamu idaresinin ilgili birimlerine verilen veya kullanılan ilk madde ve malzemeler bu hesaba alacak, 630- Giderler hesabına borç kaydedilir.

Diğer taraftan Taşınır Mal Yönetmeliğinin ilgili maddelerinde çıkışların tüketim, bağış, satış, devir yöntemleriyle yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliğinin "Taşınır giriş ve çıkış işlemlerinin muhasebe birimine bildirilmesi" başlıklı 30'uncu maddesinde; kamu idarelerinde aylık dönemler itibarıyla tüketim malzemelerinin Taşınır II. Düzey Detay Kodu bazında düzenlenen onaylı bir listesi, ilgili dönemi takip eden dönemde, son dönem listesi ise en geç yılın son iş günü mesai bitimine kadar muhasebe birimine gönderileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, giriş kaydı yapılan mal ve malzemelerin muhasebe kayıtlarından hangi hallerde çıkarılacağı ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Genel itibarıyla tüketilmek amacıyla ilgili birimlere gönderilen ya da kırılma bozulma vb. suretiyle tüketilemeyecek duruma gelen ya da hurdaya ayrılan ilk madde ve malzemeler kayıtlardan çıkarılmaktadır. Ancak ilgili maddede bahsedilen hususlar gerçekleşmeden hesaplardan çıkış yapılması veya bu hususlar gerçekleşmesine rağmen çıkış yapılmaması kurumun ambarında bulunan stoklar ile muhasebe kayıtları arasında uyumsuzluk olmasına neden olmaktadır. Bu

durum kurum için risk oluşturmakta aynı zamanda da mali tabloların hatalı olmasına sebep olmaktadır.

Yapılan incelemede, idarenin depolarında mevcut olan bazı mal ve malzemelerin, kullanıma verilip verilmediğine bakılmaksızın kayıtlardan çıkartıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında tüketim malzemesi olarak kaydedilen malzemelerin mevzuata uygun olarak çıkış işlemlerinin yapılması hususunda gerekli hassasiyetin gösterileceği belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından tüketim malzemesi olarak kayıtlara giren mal ve malzemelerin mevzuata uygun olarak çıkış işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

D. Dayanıklı Taşınırın Yönetmelik Hükümlerine Uygun Bir Şekilde Numaralandırılmaması

Kamu İdaresinin bazı birimlerinde yapılan fiili denetimler sonucunda, dayanıklı taşınırın büyük bir kısmının mevzuata uygun olarak numaralandırılmadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Dayanıklı taşınırın numaralanması" başlıklı 36'ncı maddesinde; giriş kaydı yapılan dayanıklı taşınırlara, taşınır kayıt yetkilisi tarafından bir sicil numarası verileceği, bu numara yazma, kazıma, damga vurma veya etiket yapıştırma suretiyle taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde olacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, taşınırın üzerinde bahsi geçen sicil numarasını belirten herhangi bir kalıcı etiket veya damganın bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında dayanıklı taşınırlara mevzuat hükümleri uyarınca sicil numarası verilmesi hususunda gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından dayanıklı taşınırlara mevzuat hükümlerine göre sicil numarası verilmesi ve taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde bu numaraların etiket veya damgalanmasının yapılması gerekmektedir.

E. Ekonomik Ömrünü Tamamlamış Taşınırın Hurdaya Ayrılma İşleminin Yapılmaması

Kamu İdaresi tarafından çeşitli nedenlerle kullanıma olanaklarını yitiren maddi duran varlıklarının hurdaya ayrılma işleminin yapılmadığı ve hurda niteliğindeki varlıklara ilişkin yönetmelik hükümlerinin uygulanmadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Belge ve cetveller" başlıklı 10'uncu maddesinde taşınırın yıpranma, kırılma veya bozulma ya da teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya ayrılmak üzere kayıtlardan çıkarılmasını sağlamak amacıyla "Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı"nın düzenleneceği ifade edilmiş, söz konusu tutanağın harcama yetkilisi tarafından görevlendirilecek en az üç kişiden oluşan komisyonca imzalanıp harcama yetkilisi tarafından onaylandıktan sonra bir nüshasının, çıkış kaydına esas olmak üzere düzenlenen Taşınır İşlem Fişine, ikinci nüshasının ise muhasebe birimine gönderilecek Taşınır İşlem Fişine ekleneceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 224'üncü ve 225'inci maddelerinde kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç, ilgili duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, İdarede çeşitli birimlerde hurda niteliğindeki taşınırınların hurdaya ayrılma işlemlerinin yapılmadığı örneğin Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü'nde 45 adet hurdaya ayrılması gereken araç olduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında ekonomik ömrünü tamamlamış taşınırınların hurdaya ayrılma işlemlerinin yapılması hususunda gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıklara ilişkin kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasını aynı zamanda mali tabloların gerçeğe uygun ve güvenilir veri içermesini teminen mevzuatta belirtilen nitelikleri haiz taşınırınların hurdaya ayrılması gerekmektedir.

F. Taşınır Konsolide Görevlisinin Belirlenmemesi

Kamu İdaresi tarafından Taşınır Konsolide Görevlisinin belirlenmediği ve dolayısıyla İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelinin hazırlanamadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin Taşınır konsolide görevlileri" başlıklı 7'nci maddesinde Kamu idaresinin taşınır hesaplarını birleştirmek ve üst yönetici adına İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelini hazırlamak üzere merkezde mali hizmetler birimi yöneticisine bağlı konsolide görevlisi belirleneceği hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede, İdarede mevzuatın öngördüğü cetvelleri üst yönetici adına hazırlamak üzere mali hizmetler birimi yöneticisine bağlı bir Taşınır Konsolide Görevlisinin belirlenmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında Taşınır Konsolide Görevlisi belirlenmesi için gerekli çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından Taşınır Mal Yönetmeliği hükümleri uyarınca üst yönetici adına İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelini hazırlamak üzere mali hizmetler birimi yöneticisine bağlı konsolide görevlisinin belirlenmesi gerekmektedir.

G. Taşınır İşlemlerinde Taşınır Teslim Belgesi ile Taşınır İstek Belgesinin Düzenlenmesinde Eksiklikler Olması

Kamu İdaresi tarafından taşınırlara ilişkin Taşınır Teslim Belgesi ile Taşınır İstek Belgesinin düzenlenmesi işlemlerinde eksiklikler bulunduğu görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesinde; harcama yetkililerinin taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının Taşınır Mal Yönetmeliği'nde belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan sorumlu olduğu, ayrıca taşınır mal yönetim hesabının hazırlanması sorumluluğunu taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri aracılığı ile yerine getireceği ifade edilmiştir. Yönetmelik'in "Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinde de taşınır kayıt yetkilileri ile kontrol yetkililerinin görev ve sorumlulukları ayrıntılı şekilde izah edilmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere; harcama yetkilileri, taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri taşınır işlemlerinin gerçekleştirilmesi ve yürütülmesinden sorumludurlar.

Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde ise, taşınır işlemlerinde işlemin türüne göre Taşınır İstek Belgesi ve Taşınır Teslim Belgesinin düzenlenmesi gerektiği açıkça izah edilmiştir.

Yapılan incelemede, harcama birimleri arasında Taşınır Teslim Belgesi ve Taşınır İstek Belgesi düzenlemeyen birimlerin olduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında Taşınır Teslim Belgesinin ve Taşınır İstek Belgesinin düzenlendiği ve konuya yönelik gerekli hassasiyetin gösterileceği belirtilmiş olsa da cevap eklerinde söz konusu belge örneklerine ulaşamamıştır.

Kamu İdaresi tarafından Taşınır Teslim Belgesi ve Taşınır İstek Belgelerinin düzenlenmesindeki eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Kamu İdaresi Mülkiyetinde Bulunan Araçların Takip, Tescil ve Muhafaza İşlemlerinin Yerine Getirilmemesi

Kamu İdaresinin mülkiyetinde bulunan araçlardan bazılarının tescil ve plakalarının olmadığı, bazılarının akıbetinin belli olmadığı, bazılarının ise sigorta ve muayenelerinin yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 19’ncü maddesinde araç sahiplerinin araçlarını yönetmelikte belirtilen esaslara göre yetkili kuruluşa tescil ettirmek ve tescil belgesi almak zorunda oldukları; 21’nci maddesinde; tescil edilen araçların, "Tescil Belgesi" ve "Tescil Plakası" alınmadan karayollarına çıkarılamayacağı, birinci fıkra hükmüne uymayan sürücülerin 1.002 Türk lirası idari para cezası ile cezalandırılacağı, birinci fıkra hükmüne aykırılığı tespit edilen araçların eksiklikleri giderilinceye kadar trafikten men edileceği; 24’üncü maddesinde Kanunun 35 inci maddesiyle yetkilendirilen kuruluşlarca araç muayene raporu tanzim edilebilmesi için araç tescil belgesi veya sahiplik belgesi ile zorunlu mali sorumluluk sigortasının ibrazının zorunlu olduğu; 34’ncü maddesinde motorlu araçların muayenelerinin, yönetmelikte belirtilen süreler içinde yaptırılmasının zorunlu olduğu, muayenesi yapılmamış bir araçla trafiğe çıkılması hâlinde araç sahibine 235 Türk lirası idari para cezası verileceği, bu araçlara muayenelerinin yaptırılması için süre ve şartları Karayolları Trafik Yönetmeliğinde belirtilen şekilde izin verileceği, izin verilen süre sonunda muayenesi yapılmadan veya muayene sonucunda emniyetsiz raporu verilen araçların trafiğe çıkarılması hâlinde araç sahibine 488 Türk lirası idari para cezası verileceği, bu araçlar trafikten men edilip en yakın muayene istasyonuna gönderileceği; 91’nci maddesinde işleyenlerin, bu Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmalarının zorunlu olduğu hükümleri yer almaktadır.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresinin mülkiyetinde bulunan toplam 182 adet araçtan; 63 aracın akıbetinin belli olmadığı, 16 adet aracın tescilinin ve plakasının bulunmadığı, 45 aracın hurdaya ayrılması gerekirken üzerindeki haciz işleminden dolayı hurdaya ayrılmadığı, 142 adet aracın muayenesinin ve 127 adet aracın sigortasının olmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, konuyla ilgili çalışmaların mevzuat hükümleri çerçevesinde devam ettiği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasını teminen akıbeti belli olmayan araçlara ilişkin gerekli işlemlerin tesis edilmesi, kamu idaresi mülkiyetindeki araçların muhafazası için gerekli tedbirlerin alınması, trafik tescillerinin ve zorunlu mali sigortaları ile muayenelerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 10: Taşınmaz Kayıtlarında Mevzuata Uygun İşlem Tesis Edilmemesi

Kamu İdaresine ait taşınmaz kayıtlarında mevzuata aykırı uygulamaların olduğu görülmüştür.

A. Taşınmaz Kayıtlarına İlişkin Tutulması Gerekli Formların Oluşturulmaması ve Taşınmaz İcmal Cetvelinin Düzenlenmemesi

Kamu İdaresi tarafından taşınmaz kayıtlarının mevzuata uygun yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44'üncü maddesinde, kamu idarelerinin taşınmazlarının kaydına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği hükme bağlanmıştır. Buna istinaden 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde; Kamu idarelerinin "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu", "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu", "Orta Malları Formu", "Genel Hizmet Alanları Formu", "Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu"nda yer alan bilgileri içerek şekilde bilgisayarda veya deftere yazarak kayıt tutmaları gerektiği hüküm altına alınmıştır. Kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formların taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderileceği ve mali hizmetler birimince bu

formların konsolide edilerek bu Yönetmeliğin ekinde bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre, İdarenin taşınmazlarının söz konusu Yönetmelik eki formlarında yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazarak kaydını tutması ve bu formların esas alarak taşınmaz icmal cetvellerini oluşturması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdareye ait taşınmazlara yönelik mevzuattaki formların ve taşınmaz icmal defterlerinin düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında sistemsal sorunlar nedeniyle ilgili form ve icmal cetvellerinin hazırlanamadığı ve gereğinin yerine getirilmesi için gerekli hassasiyetin gösterileceği belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından ilgili formların ve taşınmaz icmal cetvellerinin düzenlenmesi gerekmektedir.

B. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

Kamu İdaresinin mülkiyetinde bulunan taşınmazlardan mevcut kullanım şekli ile tapu kayıtları arasında uyum olmayan ve cins tashihleri yapılmayan taşınmazların olduğu görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki idarelerin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ilişkin usul ve esaslar Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'te düzenlenmiştir.

Anılan Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde cins tashihi, binalar, arazi ve arsalar ile yeraltı ve yerüstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi şeklinde tanımlanış, "Cins Tashihlerinin Yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde ise kamu idarelerinin; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların, mevcut kullanım şekilleri ile tapuda kayıtlı bilgilerinin farklı olması halinde tapu kayıtlarının taşınmazların mevcut kullanım şekilleri esas alınarak düzeltilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresinin mülkiyetinde bulunan ve mali tablolarında kayıtlı olan taşınmazların mevcut idare kayıtları ile tapu kayıtlarının birbiriyle uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında Mali Hizmetler Müdürlüğü'nce İdareye ait taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kayıtları arasında farklılık olanların tespitinin yapıp farklılıkların giderilmesi için çalışmalara başlandığı, cins tashihi işlemlerindeki eksikliklerin giderilmesi konusunda gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından mülkiyetinde bulunan taşınmazların kullanım şekilleri ile tapu bilgilerinin uyumlu hale getirilerek cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 11: Taşınmazların Ecrimisil Karşılığında Kullandırılması

Kamu İdaresinin mülkiyetinde veya tasarrufunda bulunan 85 adet taşınmazın ihale yapılmadan ecrimisil karşılığında kullandırıldığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde, belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesinde, Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine fuzuli şagilden, bu Kanun'un 9'uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilerek ecrimisil isteneceği, ecrimisil talep edilebilmesi için Hazinesin işgalden dolayı bir zarara uğramış olmasının gerekmeyeceği ve fuzuli şagilin kusurunun aranmayacağı belirtilmiştir.

Ayrıca kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edileceği ve aksi halde ecrimisil alınacağı, işgal edilen taşınmaz malın, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirileceği ve idareye teslim edileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı ifade edilmiştir.

2886 sayılı Kanun'un yukarıdaki hükümlerinden anlaşılacağı üzere; devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine fuzuli şagilden, bedeli idarece oluşturulacak komisyonca tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenmesi ve mülki idare amirine başvurularak işgal edilen taşınmazın 15 gün içerisinde tahliyesinin ve idareye tesliminin sağlanması gerekmektedir. Aynı hükümler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesi gereği belediye taşınmazları için de geçerlidir.

Taşınmaz malları işgal eden fuzuli şagil durumundaki kişilerden ecrimisil alınması, söz konusu taşınmazların sürekli bir şekilde ecrimisil tahsil edilerek idare edilebileceği anlamına gelmemektedir. Zira ecrimisil uygulaması, hukuka aykırı bir yararlanmadan dolayı taşınmazı işgal eden kişiden alınan bir tazminattır. Bir kamu taşınmazının kiralama ya da idare etme usulü ve yöntemi değildir. Tam aksine, kamu malını korumaya yönelik bir yaptırımdır. 2886 sayılı Kanun'da işgal edilen taşınmazın mülki idare amirine başvurularak 15 gün içerisinde tahliyesinin ve idareye tesliminin sağlanmasına yönelik düzenleme de ecrimisilin bir kiralama yöntemi olmadığını açıkça göstermektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından 31.12.2024 tarihi itibarıyla 25 adet taşınmazın sözleşmelerinin sona ermesi nedeniyle 60 adetinin ise hiç sözleşme olmaksızın işgal edildiği tespit edilerek toplam 85 adet taşınmazın ecrimisil karşılığı kullandırıldığı ve 2886 sayılı Kanun'a aykırı olarak ecrimisilin, kira niteliğine büründürülerek geleceğe ilişkin olarak taşınmazın işgaline süreklilik kazandırıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında ilgili taşınmazlara dair tahliye ve ihale süreçlerinin başlatıldığı ancak ihalelere istekli bulunamaması nedeniyle sonuçsuz kaldığı belirtilmiştir. Tahliye süreçlerinin başlatılmış olduğu ifade edilse de bu hususta kanıtlayıcı belge sunulmamıştır.

Kamu İdaresi tarafından ecrimisil karşılığı kullandırılan taşınmazların mevzuat doğrultusunda tahliyesinin sağlanarak kiralanabilir nitelikte ise 2886 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak ihaleyle kiraya verilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Akaryakıt Alım ve Tüketimi ile İlgili Sürecin Sağlıklı İşletilmemesi

Kamu İdaresine ait akaryakıt deposunun gerçeğe uygun ölçüm yapmaya elverişli olmadığı, dolayısıyla akaryakıt alım ve tüketimine ilişkin takibin doğru yapılamadığı, kayıtların gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "İç kontrol" başlıklı 55'inci maddesi uyarınca ise iç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler şeklinde tanımlanmış olup, iç kontrol sistemi ile mali iş ve işlemlerin kontrol sürecinden geçirilip riskin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

Yapılan incelemede, İdarenin tasarrufundaki araçların akaryakıt ihtiyacının bir kısmının akaryakıt deposundan temin edildiği, söz konusu deponun fiziksel durumunun hem akaryakıtın sağlıklı bir şekilde muhafaza edilmesine hem de ölçüm yapılabilmesine elverişli olmadığı, akaryakıt tank ve pompasının kalibrasyonunun yapılmadığı, akaryakıt takibinin fiziksel ölçüm yapılmadan personel eliyle tutulan kayıtlar ile yerine getirildiği ayrıca otomasyon sistemi olmadığı için bazı alanlara ilişkin anlık verilerin (akaryakıt tankının anlık yakıt durumu vs.) temin edilemediği ve bu verilere ilişkin ihtiyaca uygun raporlama yapılamadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, konuyla ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından akaryakıtın muhafazasının, takibinin ve buna ilişkin kayıtların sağlıklı ve gerçekçi şekilde yapılabilmesini teminen akaryakıt deposunda yakıtın tipi, litresi, yakıt verilen aracın plakası, fiili kullanımlarına ilişkin bilgiler ve akaryakıtın verildiği tarih ve saat vs. gibi verileri içerecek ve ihtiyaca uygun rapor sunacak bir otomasyon sisteminin kurulması gerekmektedir.

BULGU 13: İhtiyacın Tek Bir Tüzel Kişiden Temin Edilmesini Gerektiren Şartlar Sağlanmadan Doğrudan Temin Suretiyle Hizmet Alımı Yapılması

Kamu İdaresi mülkiyetinde bulunan araçların bakım ve onarım hizmet alımının tek bir hizmet sunucusu olmamasına rağmen bir doğrudan temin yöntemi olan ihtiyacın gerçek veya tüzel tek kişiden karşılanması yoluyla gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Temel ilkeler” başlıklı 5 inci maddesinde, İdarelerin, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun’un “Doğrudan temin” başlıklı 22’nci maddesinde ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın yapılacak alımlar sıralanmıştır. Doğrudan Temin yöntemi temel ihale usullerinden olmamakla birlikte bu yöntemin Kanunda sayılan belli şartların gerçekleştiği durumlarda kapsamda yer alan İdarelerin kullanabileceği alım usullerinden biri olduğu Kanun maddesinde açıkça anlaşılmaktadır. Aynı maddenin a fıkrasında, ihtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi durumunda ilan yapmaya ve teminat almaya gerek olmadan alımın yapılabilmesi hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Kamu İhale Kurumu’nun yayımladığı “Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ”in “Doğrudan Temin Yöntemiyle Alım Yapılabilecek Haller” başlıklı bölümünün “İhtiyacın Gerçek veya Tüzel Tek Kişiden Temini” başlıklı 11’inci maddesinin birinci fıkrasında, ihtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi halinde, Kanunun 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında alım yapılabilmesi, alım yapılmadan önce, alımın gerçek veya tüzel tek kişiden yapılma sebeplerinin ayrıntılı, net ve objektif bir biçimde ortaya konularak anılan bentte belirtilen hükümlerin uygulanabilir olmasını sağlayan sebeplerin ayrıntılı şekilde belirtilip bu sebeplere ilişkin belgelerin onay belgesine ekleneceği, ayrıca mal alımları için ihtiyacın niteliği, ihtiyaç konusu malın ayrıntılı teknik özellikleri ve ne amaçla kullanılacağı, bu amacı en az aynı verimlilik, etkinlik ve fonksiyonellikle karşılayabilecek diğer ürün/model/marka vb. bulunup bulunmadığı ile bulunmuyorsa sebeplerinin, ihtiyaç konusu malı satan başka firmaların olup olmadığı gibi hususların tespit edilip yine bunlara ilişkin belgelerin de onay belgesine ekleneceği hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede, İdare tarafından araçların bakım ve onarımları için hizmet alımlarının yetkili serviste yapılacak olması gerekçesiyle Kanunun 22. Maddesinin (a) fıkrası kapsamında yapıldığı, söz konusu hizmet alımlarıyla ilgili birden fazla hizmet sunucusu olmasına rağmen piyasa araştırması yapılarak rekabet ortamının oluşturulmadığı, dolayısıyla yapılan alımların saydamlığı, rekabeti ve güvenilirliği sağlayacak şekilde yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, mevzuat hükümlerine uygun olarak işlemlerin gerçekleştirilmesi konusunda gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından söz konusu yöntemle yapılan alımların koşullarına uygun olarak temel ihale ilkeleri ve usulleri çerçevesinde yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

Kamu İdaresi tarafından doğrudan temin ve pazarlık usulüyle yapılan mal alımlarında mevzuatta öngörülen %10'luk sınırın aşıldığı ve buna rağmen aşan kısım için Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesine göre idarelerin ihtiyaçlarını öncelikle açık ihale ve belli istekliler arasında ihale usulüyle karşılaması diğer usullere ise ancak kanunda gösterilen özel hallerde başvurulması gerektiği belirtilmiştir. Bu özel haller ise Kanunun "Pazarlık Usulü" madde başlıklı 21'inci maddesinde ve "Doğrudan Temin" madde başlıklı 22'nci maddesinde düzenlenmiştir. Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, idarelerin bent hükümde belirlenen tutarı aşmayan ihtiyaçlarının ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulüyle karşılanabileceği; 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde ise, idarelerin yaklaşık maliyeti aynı bentte belirlenen tutara kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarının pazarlık usulü ile ihale edilebileceği düzenlenmiştir.

Yine, 4734 Kanun'un "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde ise: Kanunun 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresi tarafından 2024 yılında mal alımları için 91.863.000,00 TL tutarında ödenek ayrıldığı, yıl içinde 21'inci maddenin (f) bendi ve 22'nci maddenin (d) bendi kapsamında toplam 16.804.064,77 TL tutarında mal alımı yapıldığı ve doğrudan temin limitinin 7.617.764,77 TL aşılmasına rağmen Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında mevzuatta öngörülen üst sınırın aşılmamasına ve gerektiğinde Kamu İhale Kurulu'ndan uygun görüş alınmasına dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından mal ve hizmet alımları ile yapım işleri için öngörülen üst sınırlara riayet edilmesi, sınırların aşılması halinde Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınması gerekmektedir.

BULGU 15: İdarenin Yasal Döküm Sahasının Bulunmaması

Kamu İdaresinin yasal bir döküm sahasının bulunmadığı ve yetki sınırları içinde ortaya çıkan inşaat atıklarının döküm sahası olmaması sebebiyle çeşitli bölgelere döküldüğü görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğı'nin "Belediyelerin görev ve yetkileri" başlıklı 8'inci maddesinde: İl belediye mücavir alanı içerisinde il ve ilçe belediyeleri, büyük şehirlerde büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri dışında ise ilçe belediyeleri, hafriyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile doğal afet atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı hazırlamakla, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işletmekle, depolama sahası yerinin seçimi, inşaatı veya işletilmesi sırasında çevre ve insan sağlığını olumsuz etkilemeyecek şekilde gerekli tedbirleri almak veya aldurtmakla, görevli olduklarına ilişkin hüküm yer almaktadır.

İl belediyelerinin Yönetmelik hükümleri gereğı mücavir alanları içinde döküm sahalarını belirlemek, hafriyatın geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı hazırlamak gibi görevlerinin olduğu görülmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin belirlemiş olduğu yasal döküm sahasının bulunmadığı tespit edilmiştir. Yasal döküm sahasının olmaması, atık kontrolünün ve yönetiminin yapılamamasına ve bu atıkların bertarafı için idare tarafından yapılacak giderler karşılığı olmak üzere döküm bedeli alınamamasına dolayısıyla idare gelirlerinin olumsuz etkilenmesine sebebiyet vermektedir.

Kamu İdaresi cevabında, inşaat atıklarına ilişkin resmi yazışmaların yapıldığı ancak sonuç alınamadığı ve uygun alan arayışının devam ettiği ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından yasal döküm sahalarının belirlenmesi, mevzuatta belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 16: Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde Mevzuata Aykırı Hükümler Bulunması

Kamu İdaresi ile sendika arasında akdedilen ve 01.04.2024 - 31.12.2025 dönemini kapsayan sosyal denge ödenmesine ilişkin sözleşmede toplu sözleşmenin konusu olmayan ve 4688 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturan hükümlerin yer aldığı görülmüştür.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun "Mahalli İdarelerde Sözleşme İmzalanması" başlıklı 32'nci maddesinin birinci fıkrasında; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme bu Kanunun uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz denilmektedir.

Bu düzenlemeye göre imzalanacak toplu sözleşme sosyal denge tazminatı ödenmesi ile ilgili olmalıdır.

Yapılan incelemede, sosyal denge tazminatına ilişkin düzenlenen Sözleşmenin 3'üncü maddesinde tarafların uyuşmazlıkları kendi aralarında görüşerek çözüme çaba gösterecekleri, bu amaçla yapılacak toplantıya tarafların katılmasının zorunlu olduğu, taraflar arasında uyuşma sağlanamazsa tarafların 10 gün içerisinde tekrar bir araya geleceği, 5'inci maddesinde sendika aidatı ödemesinin sendikaya üye kamu görevlileri için memur taban aylığının %1,5'i oranında olduğu, 7'inci maddesinde işverenin sosyal denge sözleşmesine aykırı olmamak üzere işlerin tanzimi, sevki, idaresi ile ilgili kararlar almaya yetkili olduğu, iş sağlığı ve güvenliği ile çalışma şartları açısından her türlü önlemi alacağı, kamu görevlilerinin tüm haklarını zamanında yerine getireceği, sendikal çalışmalara kolaylık sağlayacağı, 8'inci maddesinde Sendika, kamu

görevlilerinin bu sözleşmeye ve mevzuata uymayan davranışlarını benimsemediği, sendika, bütün yönetici ve temsilcileri ile disiplinsizlik ve düzensizlikleri önlemek, çalışma barışını korumak ve çıkacak anlaşmazlıkları görüşmeler yoluyla çözmek için her türlü çabayı göstereceği hükümlerinin düzenlendiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalara göre söz konusu hükümlerin sosyal denge tazminatı ödemesiyle ilgisi bulunmadığından ilgili sözleşme kapsamında düzenlenmesi mümkün değildir.

Kamu İdaresi cevabında mevzuata uygun şekilde sosyal denge sözleşmesinde gerekli düzenlemelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından sosyal denge tazminatı ödenmesine ilişkin sözleşmenin sadece sosyal denge tazminatını belirlemek üzere akdedilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Kamu İdaresinde çalışan kadrolu işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Yıllık Ücretli İzin Hakkı ve İzin Süreleri" başlıklı 53'üncü maddesinde; işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği, "Yıllık Ücretli İznin Uygulanması" başlıklı 56'ncı maddesinde; yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu, 59'uncu maddesinde; iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği düzenlenmiştir.

Anılan Kanun'un "İzinlere İlişkin Düzenlemeler" başlıklı 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmiştir. Kanun

hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu’na benzer düzenlemeler yapılmıştır. Aynı Kanun’un “Yıllık Ücretli İzin Hükümlerine Aykırılık” başlıklı 103’üncü maddesinde ise; yönetmeliğe aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işverene bu durumda olan her işçi için idari para cezası verileceği hükmü bulunmaktadır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Tasarruf Tedbirleri” konulu 2024/7 sayılı Genelge’sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümlerine göre, işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan çalışanlar emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de çalışanın son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır.

Yapılan incelemede, İdarede çalışan kadrolu işçilere yıllık ücretli izinlerin bir kısmının kullandırılmadığı; 2024 yılı sonu itibari ile belediyede çalışan 46 kadrolu işçinin toplam 9539 gün izin hakkının bulunduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında işçilerin yıllık ücretli izin haklarının düzenli olarak kullandırılmaya başlandığı belirtilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından Anayasal bir hak ve kullandırılması yasal bir zorunluluk olan ücretli izin haklarının, emeklilik sırasında bütçeye ilave mali külfete sebebiyet verilmemesi ve idari para cezaları gibi yasal müeyyidelerle karşılaşılması için düzenli olarak kullandırılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İdarenin Yasal Döküm Sahasının Bulunmaması ve Çevre Denetim Yetkisi Başvurusunda Bulunulmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Bulgu kısmen yerine getirilmiştir. Söz konusu tespit "İdarenin Yasal Döküm Sahasının Bulunmaması" başlığıyla Diğer Bulgular bölümünde yer vererek bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazların Kayıtlarının Gerçek Durumu Yansıtmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Durum 2024 yılında da devam etmekte olduğundan söz konusu tespiti "Taşınmaz Kayıtlarında Mevzuata Uygun İşlem Tesis Edilmemesi" başlığıyla Diğer Bulgular bölümünde yer verilerek yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilerin Yıllık İzinlerinin Kanunun Öngördüğü Şekilde Kullanılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yerine getirilmediğinden "İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması" başlığıyla Diğer Bulgular bölümünde yer vererek bulgu konusu yapılmıştır.
Belediye Mülkiyetinde Bulunan ve Kiralanan Araçların Trafik Tescil İşlemlerinin, Muayene ile Mali Sorumluluk Sigortalarının Yapılmaması ve Plakalarının Bulunmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yerine getirilmediğinden "Kamu İdaresi Mülkiyetinde Bulunan Araçların Takip, Tescil ve Muhafaza İşlemlerinin Yerine Getirilmemesi" başlığıyla Diğer Bulgular bölümünde yer verilerek bulgu konusu yapılmıştır.
Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulüyle Yapılan Mal Alımlarının Yasal Sınırı Aşması ve Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşünün Alınmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yerine getirilmediğinden "Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödenğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması" başlığıyla Diğer Bulgular bölümünde yer verilerek bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınırın Hurdaya Ayrılması İşlemlerinin Yapılmayarak Bilançoda Hataya Yol Açılması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yerine getirilmediği görülmüş ve söz konusu tespit "Taşınır İşlemlerinin Mevzuata Uygun Olarak Yapılmaması" başlıklı bulgu altında alt başlık olan "Ekonomik Ömrünü Tamamlamış Taşınırın Hurdaya Ayrılma İşleminin Yapılmaması" şeklinde yeniden düzenlenip raporun Diğer Bulgular bölümünde yer verilerek bulgu konusu yapılmıştır.
Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde Mevzuata Aykırı Hükümler Bulunması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yerine getirilmediğinden "Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde Mevzuata Aykırı Hükümler Bulunması" başlığıyla Diğer Bulgular bölümünde yer vererek bulgu konusu yapılmıştır.
İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Olmadan Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Bulunması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yerine getirilmediğinden "İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Olmadan Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Bulunması ve Kapatma Müeyyidesinin Uygulanmaması"

ve Kapatma Müeyyidesinin Uygulanmaması			başlığıyla Diğer Bulgular bölümünde yer verilerek bulgu konusu yapılmıştır.